

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDEKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK.

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetéseket felvesz helyben a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szilágy-Somlyó, az ev. ref. papj háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is ezimzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Magyar ipar, magyar munka dala.

A bécsi kereskedelmi és iparkamara csak nem rég nyújtá be kereskedelmi miniszteriumához panaszos memorandumát, hogy a magyar ipar csőhá nem várt és nem remélt lendületnek indult, hogy az a mindedig dédelgetett osztrák ipart, de kiválólag Bécs iparát kiszámíthatatlanul károsítja, csaknem pangásra készíti.

Őszintén szólva, míg egyrésztől bántunk e naiv panaszon, mert hisz hol van az a nemzetközi szerződés, a mely hazánkat arra kötelezi, hogy okvetlen Ausztria iparát kell dédelgetnünk? Hol az a szerződés, a mely tülünk nélkül léteznék, hogy ipari előhaladásunk dacára csak is Bécs iparát ismerjük „egyedül törvő zítőnek”? Másrészt örömlünk palástolhatlan, ha a fentidézett panasz csakugyan indokolt, ha a magyar ipar oly lendületet öltött, hogy azt Ausztria és Bécs ipara érzi és megsínyli; hisz csak két évtized előtt is gúnyosan hirdették rólunk — talán ugyanazon urak — hogy a magyar gép- és műipar nem utolsó találmánya a fakilincs.

Vezessük el pillanatra ez urakat hazánk szívébe; a tisztán magyar munka, magyar ipar üli ott most megérdemelt diadalát! Igen, fel uraim — Szolnokra! A magyar műszaki alkotásnak remekművéhez!

Pár évtizeddel ezelőtt megilletődve bántunk a külföld legjelesbjeinek hazánkon létesített műveire, rendelkezésükre állott pedig töke, anyag és erő; mégis csaknem egy emberöltő kellett egy-egy nagy mű létrehozásához Clark Vilmos korának leghíresebb vízmű építészé 11 évig építő büszkeségünket, a budapesti lánchi-

dat. Ma a tisztán magyar tudomány Szolnokon létesítette valóban megbámulható remekművét, mindössze tizenhárom hónapi munka alatt.

A szolnoki régi vasúti tiszahid nem felel-vén meg többé sem a forgalmi, sem a kiváló fontosságú hadászati igényeknek, Baross Gábor közmunka és közlekedési miniszter 1887. évben eszközölte ki a törvényhozás jóváhagyását egy nagyszabású vashid építéséhez. A régi fahid — igaz, — rozzant is volt már, pedig ez közvetítette hazánk délkeleti részének összes forgalmát, — élő és holt terhét, — a főváros és nyugat felé; a már ingatag faalkotmány ki volt téve a szeszélyes Tisza feldagadó hullámáradatának, jégtorlaszainak sőt az avuló gerendázat még a tűzveszélynek is.

Az óriás vashid létesítése elhatározott! A tervek a magyar államvasutak igazgatóságának építészeti osztályában csakhamar elkészülvén, a tényleges munka 1887. évi május 23-án megkezdett és 1888. június 26-án a nagy munka teljesen be volt fejezve, még pedig mily természeti és elemi akadályok legyőzése mellett!

A talajviszonyok rendkívül kedvezőtlenek voltak, a mennyiben a meder talaja mélyen le laza iszapból állván, 20—24 méter mélységig kellett (a víz alatt) leaknázni, míg alapozható rétegre találhattak; sőt még ekkor is a szolnoki főoszlopot, 20 méter hosszú alapcölöpök beverése után építhették. E csaknem emberfeletti munkához két pneumatikus (sűrített lég berendezésű) gépezet, egy nagy gőzkotró és gőzcölöp verőgép használtattak. Az új hid két vasúti vágányra készült, a régi fahidtól 16 méterrel feljebb; az impozáns köoszlopok két fonyilása 97 méter széles, az ártéri nyílások 39 méter szélesek, az egész hid összes nyílásainak szélessége 392 és fél méter. A nyílások

magassága az eddig észlelt (1888. évi) legmagasabb vizállás felett 536 méter (536 cm).

Az összes vasalkatrészeket szintén a magyar államvasutak építészeti osztályának tervei szerint, a magyar államvasutak gépgyára kizárólag hazai anyagból készítette, a munkát Gregersen G. budapesti vállalkozó végezte, (a ki a régi fahidat is 1857-ben építette.)

A munka óriási mérvét még inkább ki-tintetik a következő adatok: A két hatalmas mederoszlop az alapfenéktől számítva 33 méter magas, az összes oszlopok alapfalazata 6400 köbméter, a felső falazatok tömege 2800 köbméter; a vasszerkezet teljes felszerelésének súlya egy millió nyolcszáztizet ezer kilogramm.

Ime, ezt a művet végezte magyar munka és magyar ipar 13 hó alatt. A remekmű műszakilag is teljesen sikerült; a terhelési próbákat (okt. 24.) fényesen kiállotta és a közlekedési miniszter jelenlétében adatott át a közforgalomnak (november 1-én).

A hid mindkét oldalán csinos emléktáblák állanak a következő felirásokkal: „I. Ferenc József ausztriai császár és Magyarország apostoli királya ö felségének dicső uralkodása, borosjenői Tisza Kálmán m. kir. miniszterelnök és bellusi Baross Gábor közmunka és közlekedési m. kir. miniszter kormányzása alatt megnyitott 1888-ban.” A másik oldalon: „Tervezte és építette a m. kir. államvasutak igazgatósága, készítette belföldi anyagból; a vasszerkezetet a m. kir. államvasutak gépgyára, a kőmunkákat hazai vállalkozó. 1887/88.” (V. k. v.)

A tisztán magyar folyam felett tisztán magyar mű hirdeti iparunk fejlődését; a Tisza nimfái ott csókolkák a rendithetlen falazathomlokain a nemzet génusát.

Takács László.

TÁRCZA.

Sárkány az én lovam neve . . .*)

Sárkány az én lovam neve,
Van is annak becsülete;
Remeg a föld mikor toppan,
Még a villám se' megy jobban.

Csakis egy a nagy hibája,
S szívem ezt meg nem bocsátja,
Akkor megy legsebesebben,
Ha a rózsámtól hoz engem.

Amig hogyha hozzá megyünk,
Nagyon is megcsendesedünk —
Mindenik perc egy esztendő,
Beh nagy kin is szent Teremtől!

Pedig hát ez nem is csoda,
S ennek nem is ő az oka:
Velem van a hiba, velem:
Meggyújtott szív, hó szerelem.

Ha meghalok . . .

Ha meghalok temetőbe visznek,
Sirom felé fakesztet tesznek;
Jöjj ki kis lány csendes éjjel
E bus fakesztet,

Megfeszített boldogságom
Hü jelképe lesz ez.

És kacagjál; ne ejts könyvet értem,
Kacagásod százszor jobban értem,
Mivel én is, addig, amíg
Velem volt az élet
— Habár fájt, hogy hűtlen lettél —
Kacagtalak téged.

Katona Árpád.

Hervadt virág.

Irta: B—gh J—ő.

(Folyt. és vége.)

Derült őszi délután volt. Az ablakon át belopódzott a csalóka napsugár. Új életet, vigaszt kelteni leszállt a beteg ágyára, pajzánul játszva háló köntöse bodros patyolat csipkéivel. Szemben a harmadik emelet párkányzatán bugó galambok tarka csoportja röpked ide s tova, majd leszáll a nyitott ablak keretére, mohón kapkodva a gyöngéd kezek által nyújtott jótékony táplálékot! Enyhe légkörből, zárt ablakon át tekintve rezgő napsugártól aranyozott tavaszi kép ez. Csak a hajlongó lombok, szál-lingó sárgult levelek mutatják a természet lassu haldoklását.

Juliska elmélázva tekintte a napsugártól csil-logó üvegeken át a szabadba. Ő csak a fényt látta, nem érezte az ős hervasztó szelét.

— De szép az idő, mondá szomorúan. Mily boldog, ki most kint lehet. Azt hiszem, új életet

nyernék, ha csak egy órát is sétálhatnék. Hisz már a derű látása is, úgy érzem, erőt kölcsönöz!

— Higyjé el, viszonzám, csak innen zárt abla-kok mellől ily vonzó e kép. Künn hűvös őszi szél dermeszti a virágok elhaló szirmait. A napsugár csak világot, nem enyhe meleget áraszt. Higyjé nekem, hogy e fény hideg s enyhébb sugár az, mely új rügyet fakaszt a száraz lombokon s új erőt ad a csüggedő kebelnek.

— Elhiszem, mert maga mondja. A ki oly rész-vétél van irántam, idegen iránt, az csak igazat szöl-hat, mert kell, hogy jó szíve legyen!

— Tudom, gondolám magamban. Ez az én bolond jó szívem fog még nekem sok keserűséget szerezni az életben!

— Lásza, folytatá, mindig úgy fájt látnom az ős hervadását. Meghatott, nagyon meghatott a szép természet lassu haldoklása. Megkönyeztem mindany nyiszor; pedig tudtam, hogy ősre tél, télre új ta-vasz virul. Midőn az első hóphehly szállingózni kez-dett s betakaró halotti leplelvel az előbb még viruló réteket, elfogott a szomorúság. Elgondoltam, vajjon látom-e viszont az új lombfakadást? . . . Mert fé-lek, nagyon félek a haláltól! Hisz oly fiatal vagyok még és oly sokat szenvedtem! De nem pa-naszkodom. Voltam boldog is, nagyon boldog. El-mult, sutfogá, mint egy szép álom, melyből hamar kelle ebrednem! . . .

Melle lázasán lihegett, szeméi kigyultak, arca pirban égett. Kebléből időközönként tompa köhögés tört elő, ajkaihoz szorítá kis csipke kendőjét, rejtteni akarta az előbugygyanó vért.

Mondtam, hogy ne izgassa magát s ne erőlt-tesse a beszédet. Hallgatott. Némán néztem reá s figyeltem szívének lázas lüktetését. Szemeit behuny-

*) Mutatvány az elhunyt költőnek sajtó alatt levő költeményeiből.

Korán érett gyümölcsök.

Élclapjainknak nagyon igazok van, mikor ki-tréfáljuk azon szüléket, a kik szivesek előidézni, hogy ma már nincsenek gyermekek.

Igenis. A szülék majomi szeretete odáig vitte a dolgot, hogy vannak urfiak és kisasszonyok, de gyermekek... no, azok legfelebb a szegénysorsúknak (?) van, de az uraknak (II) nincs.

Hogyis volna! Hogyis lehetne!

Minden új szülöttben egy fiók Napoleont, egy új Kossuth Lajost lát a jó apa, ki hivatva lesz a család nevét ezredévekre megörökíteni.

A jó mamák, minden fitos orru, csinos arcos-kájú leányban egy Veturiát, Cornéliát, egy Szilágyi Erzsébetet, vagy egy Zrinyi Ilonát és D'Arc Jhonnát látnak...

És e szép reményű hajtásokból az élet zord keze semmit nem érő plántákat nevel.

Az urfiból lesz kapa-kasza kerülő, dijnokságra vágyó, elégedetlen bus, hazafi, vagy közönséges pária, — a kisasszonykákból pedig fejlődik petrezselymet áruló vén leány, vagy a mi még rosszabb... divatcikk.

Nem mondjuk, hogy néha nem a sors hatalmas kényszeríti őket erre, — de el kell ismerni, hogy sokszor maguk a szülők teszik őket azzá.

Az apa szereti, ha fia minél előbb el tud vele menni a sörháza, vagy a kocsmába, kedvtelve nézi, mikor a „kolyók“ elég pompásan elpöfékel egy cigarettet s tetszik neki, ha a 10—12 éves urfi névnapi ajándékba külön kapukulcsot kér, és ha megtud inni egy pohár bort úgy, hogy nem könyyeznek bele.

— Életre való gyerek; ezt hiszi az apa. És ezt megerősítik a kórhely cimborák is.

A mama boldog, ha 6 éves leánya a „Bociboci tarkát“ elklimpirozza a zongorán, ha a legügyesebben lejt a „drájsritt-valcert“, ha nem pirul el a fiók-urfiak vackos izü bókjaitól, melyet ezek a felnőttektől s talán favágóktól, kocsisoktól s más efféle nációktól profitiroztak el egy szivar vég áránban, lévén ezek igen hivatott nevelői talentummal bíró egyének.

Az utcán szivarozó s cigarettázó urfiacskákat látunk, kik különben hátul vagy oldalt gombolós nadrágot viselnek, — s ugyanott látjuk a 6—7 éves pudereres fufrus, mideres, turnőrös kisasszonykákat kik majmolva a nagyok divatját, abban a légkörben sütkéreznek, mely a nagyokra is mérget terjeszt, ha edes mérget is.

Igy teszik tönkre mai napság a gyermekeket csupa szeretetből vagy elnézésből, vagy közönyösségből, vagy tudatlanságból.

Mert a korai érés előidézése mindig rossz nyomokat hagy.

Ezért nincsenek elég erős ujoneaink a sorozáson; ezért hal meg annyi gyerek, ezért satnyul következetesen, folyton a növekvő nemzedék.

Tanítók és rendőrség e dolgon segíthetnének igen alaposan, kivált a pipázó és szivarozó gyerekekkel szemközt, kiket igen alaposan lehetne megfenyíteni, hogy ne tegyék tönkre idő előtt szervezetüket, egyuttal a szüléket is lehetne utasítani szü-

va úgy nézett ki, mint egy szendergő gyermek. Kis kezének átlátszó bőre alatt mint a himzés selyem szálai ágaztak szét a kéklő erek. Fürtei rendetlenül omlottak márvány homlokára. Az arc vakító fehérségét még jobban kiemelte az a két odacseppentett vérvél pirosabb rózsza — a halál tüzrózsái! A ki így látta volna őt, a mint félig álomban, félig ébren lehunyt szemekel szendergett, nem hitte volna hogy oly nagyon beteg! Pedig a halál angyala már felette röpkedett. Én Istenem! Mit vétett szegény, hogy így korán kell meghalnia! Miért rontod el szép alkotásodat, miért kell porrá lenni annak, a mi por s hamu! Nagy a te hatalmad. Fennen hirdett tudományunk, minden alkotásunk hitvány nyomorúság a te akaratoddal szemben!

Komorán, lehorgasztott fővel ültem az ágy szélén, elmerülve mélyen. A beteg sóhajtott. Feltekinték.

— Ugy-e nem fogok én meghalni? — kérde hirtelen felém fordulva remegő hangon.

Megborzadtam e kérdéstől. Ugy sajgott valami, úgy feszíté keblemet, torkom szorult, mintha láthatlan erő yaskézkel fojtogatná, szemem valami különös forróságtól úgy égett.

— Nem, nem! folytatá izgatottan, meg fogok én még gyógyulni. Hisz már most sem fáj semmim. Naponként jobban érzem magam, csak ez a bágyadság elmúlnék... Majd jó az enyhe tavasz, akkor majd ismét erős leszek... Bejárom újra a helyeket, hová kedves, fájó emlékek csatolnak... Ott a liget távoli zugában, zöldelő domb oldalán, ott szedtük együtt a tavasz várva várt hirnökét, az illatos ibolyát... Ott pihentünk meg a csalitban, elrejtett kis padon... Ott esküdtök örök szerelmet... susogó szellő, dalló madár voltak a tanuk.

lel tisztók okos betöltésére s hisszük, hogy a gyermekhiúság által okozott bűnöket a szülők felelősségre vonásával meg lehetne fékezni s a társadalom is kezét fogva a hivatalos közegekkel, egészségesebb helyzetet idézne elő s nem lenne többé oly sok korán érett gyümölcsünk, mely idő előtt elrothadva hull le a fáról.

Egy főispán felolvasásából.

— Részletek. —

Zichy József gróf felolvasása, melyet a pozsonyi Toldy-körben tartott, rendkívül érdekes és tanulságos csevegés.

„Vegyék — így kezdé — egyszerű csevegésnek mindazt, a mit elmondandó leszek. Komoly felolvasáshoz úgy viszonylik, mint egy Offenbach-féle operette egy Veber-féle operához. És nézzék el lámpalázamat, mert felolvasó asztalnál most ülök először.“

Élményeit, tapasztalatait mondta el, melyeket Amerikában szerzett 1877-iki utazása alkalmával. Az amerikai viszonyok különböző voltát a következő adomával jellemzi: „Egy tartománybeli, ha azt mondják neki: „Ön hazug!“ — így felel: „Uram! Az, hogy ön ezt mondja, még nem bizonyít a mellettem.“ A pennsylvániai azonban boxerrel s más tartománybeli pláne revolverrel szokott felelni ilyen kifejezésekre.“

Jellemző Amerika művészetére és színházlatogató publikumára az a hirdetés, mely egy énekesnő felleptét ajánlotta: „Tessék eljönni ma az előadásra. A harmadik felvonásban minden ékszer rajta lesz!“

A szellemes felolvasó sok érdekes vonással festette az amerikai nőt. „Egy fiatal ember, ki egy amerikai nőnek igen megtetszett, szabadulni kívánt. A nő szomorúan bár, ráállott a végleges elbucuszásra, csak azt kérte lovagjától a salonban: „Ölelj meg legalább — bucsuzóral!“ Ez megtörtént s az ifjú távozott. De másnap reggel kapott egy fotográfiát, mely a tegnapi bucsujelenetet ábrázolta s melynek következtése az lett, hogy a nőt feleségül kellett vennie.“

Az amerikai nő nem azt kérde: vajjon kinek fogok én megtetszeni, hanem azt: ki fog nekem konventálni? Egyébként igen tevékenyek, kitartó munkások. Este 8-kor tudományos felolvasásról jönnek, reggeli 4-ig táncolnak s reggeli 6-kor gyerekeket tanítanak már.

A vallásosság nem oly foku, mint nálunk. Szokásból tartozik mindenki valamely vallásfelekezethez. Egy helységben 129 ilyen felekezet is van.

A lakóházak egyszerűek, kicsik és sokkal kényelmesebbek, mint a mi — „kaszárnyáink.“ A kereskedelmi épületek ellenben hatalmasok, nagy kiterjedésűek s minden tekintetben gazdagon vannak felszerelve. Sok a nagy és kis város Amerikában; de a „falvakat“ és a mi jó falusi népünket megta-

Ók látták pirulasomat, könyeim s remegésemet, midőn ajkam először élvezé, mire oly félve vágyott... az első csókot. Mily szép volt minden! Zöldebb a a lomb, tündöklőbb a sugár s andalítóbb a kis madár dalal... Mily jól esett hinnen hazug szavainak!... Álom volt — elmúlt. Mikor látta, hogy nem tudok olyan lenni, mint annyi más — elhagyott. Én nem voltam oka, hogy oly igazán szerettem s nem tudtam rosszra lenni... Utálnom kellene és még is... oly jól esik szeretnem őt!... Még öt hónap s aztán ismét megújul minden. Új lomb lesz a fákon s más madár csicsereg a szellő ringatta lombokon... Kimegyünk majd szegény jó anyámmal s látva a régi emlékeket, nem fog fájni már szívem... Nem marad meg a multból panasz, szemrehányás; csupán egy szép, egy bus emlékezet... Ismét járok virágok között, de nem tépem le többé... hadd éljenek, hisz oly szép s oly rövid az élet!... Majd ott, a természet nagy templomában adok neked halált Istenem, hogy a zord telt eloszlatád s keblemben is új reményt, új tavaszt keltettél!...

Azt hallottam valamikor régen, hogy az ember megéri halálos órájának közeledtét. Lehet, hogy úgy van, nem tudom. De azt már többször tapasztam, hogy a tudóveszes soha sem hiszi, hogy mily nagy beteg s midőn végorája már közel, sokkal könnyebben, mondhatni jól érzi magát, nem tudván, hogy ezen látszólagos javulás, ez már a halál fagyos kezének érintése.

Szegény leány! Bágyadt szendergésben szövőd szép álmait s boldog jövőről ábrándozol nehéz

lálni nem lehet. A farmok egészen más valami, mint a mi falvaink.

Hatalmas épületek a „New-York Herald“, a „Tribune“ és a „Times“ lapok palotái. Az első 124,000 példányban megy szét naponként a világ minden részébe, 12 nyolchasábos lapra terjed s ára 3 pence (6 kr.).

Az amerikai lapok vezércikkeiben nem találunk a nálunk szokásos didaktikus, egyes nártok állását olykor világosan föltüntető iránynyal. Csak a tényeket adják — lapidárisan.

Hajhászszák a „szenzációt“ s ebbeli törekvésüknek hű kinyomatai a cikkek címei is.

Nagy vállalatokba fognak és ez nekik többnyire mindig kifizeti magát.

A „Tribune“ megtette azt, hogy az ujonnan fordított biblia kézltata után hajót indított, mely nyomdával volt fölszerelve. Mire a kézirat megérkezett, a könyv közbe ki is volt nyomtatva. Utközben dolgoztak rajta.

A reklámra Amerikában igen sokat adnak. Bizonyos cikkeket, ujdonságokat, találmányokat minden lépten-nyomon hirdetnek. Ha fürdőkádba ül az ember, ott találja a már ismeretes hirdetések egész sorát s ha lefekszik és azt hiszi, hogy megmenekült tőlük: egy pillantás a párnahéj kihimzett részére, hová fejét hajtja, meggyőzi őt arról, hogy a kihirdetett iparcikk ott is ott van — nagy betűkkel.

Az étkezés a vendéglőkben közös, 5 dollárért 67 féle ételből táplálkozhatik valaki egy napig; de ha eszébe jut szobájába vitetni egy csésze kávé, fizet érte 2 dollárt. A legolcsóbb szivható szivar ára dronként körülbelül 25 kr.

A nevelés ügye kitünő lábon áll Amerikában. Mihelyt egy kis telep alapul, egymásután létesülnek ott: a hotel, az iskola, a hírlap és a — bank.

Egy igazgató tanárnak 3000 dollár (6000 forint) fizetése van rendszerint; egy középiskolai tanárnak 1800—2000 dollár, egy tanítónőnek 1000—1500 dollár.

Amerikában a hadügyre nem költenek aránylag. Ime egy kis statisztika:

	hadügyre,	közükt. ügyre,
Franciaországban	392 millió,	67 millió,
Angolországban	280 „	30 „
Oroszországban	185 „	29 „
Olaszországban	137 „	18 „
Ausztriában	123 „	19 „
Magyarországon	123 „	6 „
Amerikában	00 „	178 „

Ebből láthatni, hogy míg a fölsorolt európai államok együttesen 162 milliót fordítanak közoktatási célokra, addig Amerika 178-at [16-tal többet] ad e célra, mihez még mintegy 180 milliónyi magán-alapítvány járul.

Mégis mikor a vész napja jön: Amerika talpon áll azonnal.

kórágadon. Siratod a haló természetet, pedig nem is sejtéd, hogy utolszor látod. Jó a tél, mondád s a télre majd új tavasz virul. De te azt már nem láthatod többé. Öt hónap multán vágyaid zöldelő ligetbe vonzanak. Óh, ha sejténéd, hogy öt hét, öt nap, vagy tán öt rövid óra sem választ el korai sírodtól! Nem téped le a nyiló virágot, hadd éljen, hadd örüljön a rövid életnek... Jól mondád. A tavasz majd hantodra hinti virágait!... Ugy bánt hallanom szép reményeidet s úgy fáj hazudnom gyógyulásodat!... Majd ha új lomb lesz a fákon, s más madár zeng a csalitban mondád, nem fog háborgatni gyászos multad... Nem sejtéd, mily igazak e szavak... Mert valóban: „oda lenni már nem fáj semmi!“... A mult csalódása sem fog keseríteni, hisz oda lent már szép az álom s néma szám a szerelem!... Miért mondanám a valót neked?... Miért oszlatnám el álomképidet? Miért foszszalak meg utolsódtól is, reményeddtől?... Hisz oly jó az: remélni újra és mindig... remélni!...

Aludjál csendesen! Álmodd át mind a szépet, mit tündér képzeted egykor ábrándvilágodban eléd varázsolt... Légy boldog a képzelt életben, hisz a valóban úgy is sokat szenvedél. — S ha álmod véget ér, felébredsz majd az örök tavasz birodalában!...

A lenyugvó nap bucsusugaraí bearanyozták a koroda kopár falait. — A 16-os ágyat külön szobába vitték. Azt mondák a betegnek, hogy ott enyhébb a lég azért. Elhitte betegnyel... Nem tudta ő, hogy halni viszik... Gyöngéden szoritám meg hidegülő kis kezét — utoljára... A „viszontlátásra“ suttogá alig hallhatólag... Igen, gondolám, majd egykor oda fenn a kéklő ég felett... Az est

Távol vagyok attól — így végzi a felolvasó, — hogy intézményeink és az amerikaiak közt párhuzamot akarjak vonni, hisz ott a viszonyok majd minden tekintetben eltérők a mieinktől.

De tapasztalni, észlelni, tanulni sehol sem lehet többet, mint ott — s ezt elgondolva, önkénytelenül egy fájdalmas érzélem fogja át szívünket.

Mig az európai országok, birodalmak hadseregeiket szervezik; mig Európának béke idején két és félmilliárd forintba kerülnek állandó hadseregei mig Európa államadósságai meghaladják az 50 milliárd forintot addig az amerikai államkincstár 450 millió forint felesleggel rendelkezik, milliókat adozhat a közoktatásra, a nép művelődésére, a termés növelésére, a gazdaság, ipar és kereskedelem fejlesztésére.

S mig Európában nemzetiségi, vallási, politikai és szociális kérdések mindmennyi gyuananyagot nyújtanak a mesterségesen föntartott béke veszélyeztetésére — bennünket mintegy tűzokádóhegy kráterje fölött való helyzetben tartván: addig ama — nemcsak földrajzi tekintetben nagy állam és hatalmas nép, saját erős kezében tartván sorsát, minden erejét a békés és természetes haladás extensív és intenzív fejlesztésére fordíthatja.

Tisztelettel kell meg hajolnunk ama nép szellemi nagysága előtt is, melynek kitartása, szívóssága, leleményessége annyi megmérhetetlen kincs-csel ajándékozta meg az emberi népet.

Ne feledjük ama közhasznú találmányok hosszú sorát, melyek onnan tulról vették útjokat a régi világba. Ne feledjük, hogy a századunkbeli korszakot alkotó mozdító erő, a gőz, az első gőzhajót az Océánon a csillagos amerikai lobogó alatt indítá földrésünk felé.

Emeljünk kalapot egy nemzet előtt, melynek története csak kevésse idősebb 100 évnél, s mely aránylag mégis úgy mutathat föl nagy hazafiakat, mind a föld kerekességnek bármely más, helyt álló nemzete, mely magáénak vallja Lincoln Ábrahámot a rabszolgaság embertelen hatalmának megtörőjét; mely ma is szüntelen dícsőíti honalapítóját, Washington, ki első volt a háboruban, első a békében és első — honfitársai szívében; mely kegyelettel csüng lángeszű tudósain, hadvezéreinek és iránytadó nagy férfain — s Franklin Benjámint emléksobrára a hála és bámulat öröklő tündöklő szavait vésette:

Eripuit coelo fulmen
Sceptumque tyrannis.

Különfélék.

* **A vármegyei** tisztújító értekezlet mint azt lapunk múlt számában jeleztük, f. hó 26-án délután tartatott meg Zilahon, a vármegyei ház nagytermében a megye különböző részeiből szép számmal összehíradt vármegyei bizottsági tagok élénk érdeklődése mellett. Lázár Ferenc ördögkúti nagybirtokos felemelkedvén, üdvözlő az összejűlt vármegyei bizottsági tagokat s tudomásukra juttatva azon körülményt, hogy báró Wesselényi Béla ő méltósága,

közeledett, szolgálatom végett ért... Idegen volt nekem, még is sokat tépelődtem sorsa miatt az álmatlanul töltött éjszakán. — A pirkadó hajnal már utban talált. — Ott sétáltam a harmattól nedves aszfalton a kilinika nagy, komor épülete előtt. — Vártam az órát, midőn bemehetek. — A hűvös őszi szél végig sivitott a magas házak között... Ez is őt siratja gondolám... De hátha — talán él még... A haldoklóknak sejtelméi teljeseznek, s ő azt mondá hogy: a viszontlátásra!

A kapu megnyílt, sietve haladtam fel a lépcsőkön... A legelső ápoló apácát megszólítottam: „A 16-os beteg?“. „3 óra 35 perckor reggel,“ válaszolt s tovább ment. Lehorgaszott fölve, szomorúan fordultam vissza... Tehát meghalt!... El voltam reá készűlve és még is — úgy szerettem volna még életben találni... Sietve haladtam a kórbonctermetek előtt, hogy ne lássam őt is a végzetes bádogasztalok egyikén... Hirtelen megálltam... Egy szegény vak öreget vezetett egy ápolónő kezénél fogva... Juliska anyja volt... Mellettem haladtak el s befordultak a halottak szobájába... Láttam a mint egy asztalnál megálltak s a következő percben velőrázó sikoltással borult le: anyja holt testére a világtalan anya...

Siettem el, messze e szomorú helyről! Napok teltek el, de azt a szívetszakgató, kétségbeesett kiáltást most is hallani vélem... Sokszor felriaszt mély álmomból s mindég, mindenütt folyton fülemben cseng!

az értekezletet összehívó értekezleti elnök a távol-erdélyi részeken dolgozó által elfoglalva lévén, akadályozva van a megjelenésben, miért is felhívja a megjelent bizottsági tagokat, hogy válasszának magok közül a jelen értekezletre elnököt. A jelenlévők erre egyhangulag, zajos éljenzés között Lázár Ferencet kiáltották ki az értekezlet elnökének, mire ő az értekezletet megnyitván, a jelölések a következő rendben folytak le: Alispánul egyhangulag s lelkes éljenzéssel Szikszay Lajos kir. tanácsos, megyénk érdeműs alispánja jelöltetett ki. A főjegyzői állásra egyik erősebb párt Bíró Ferenc ügyvédet léptette föl, míg a másik az eddigi főjegyző Kovács Lajos mellett foglal állást. Köztük a főjegyzői állás betöltése nyílt kérdés marad. A többi tiszt állások betöltésével előreláthatólag semmi változás sem fog bekövetkezni. Jelölve is az eddigi tisztviselők lettek, kik mindannyian derekasan megállják helyüket és így ok sincs reá, hogy melléjük más jelölt is állítsassék föl. A második aljegyzői állásra Kiss Emillel szemben egy kisebb párt dr. Göger Lászlót kívánna felléptetni, ki vármegyénk szűlőtte s jelenleg Budapesten tisztviselőkodik.

* **A tél fecskéje.** Közeledik tél apó. Megérezzük, mert ugyancsak derekasan be kell gombolkoznunk, hogy a hideg szél be ne sivitson a köpönyeg alá. Ideje hát, hogy a tél gyönyöreit siessünk kiaknázni, bárha úgy, hogy jusson is, maradjon is egész szezonra belőle. Következzenek a thea-estélyek, bálók, fillérestélyek, stb. Első fecske ilyen értelemben a helybeli izraelita jótékony nőegylet estélye lesz, mely a folyó év december 17-én vagy 18-án tartatik meg. Az estély házas jellegű lesz, mint tavaly volt s a kik elmennek, nem fogják megbánni. A tánc és egyéb élvezetek mellett felolvasás is lesz. Lapunk társszerkesztőjét Hamvai Sándort kérték fel egy humoros felolvasás megírására. A bájos felolvasó dr. Lang Jakabné urnó lesz. A programot jövő számunkban adni fogjuk.

* **Rablási és gyilkossági kísérlet.** György Sámuel helybeli távirafelügyelőnek veszedelmes kalandja volt f. hó 19-én. Este úgy 6—7 óra között a Meszesen haza felé igyekezett kocsiján. Több kapusi illetőségű egyén kocsijának elébe vágott és szekercikről legrálva körül vették s fenyegetés között pénzt követeltek tőle. A szorongatott vonalór egy alkalmas pillanatot felhasználva kiugrott kocsijából és gyors iramban futásnak eredt. Támadói fejseket ragadva üldözőbe vették s „fűsd agyon!“ kiáltások között jó negyed óráig szakadatlanul üldözték. Csak is jó lábainak köszönhetette, hogy üldözőitől megmenekült, kik a sötét időben eltévesztették szem elől. Az üldözők ekkor lövőről és szekerről mindent leaggattak s ott hagyták kocsiját az útfélen. A csendőrség hír szerint már összefogdosta a jó madarakat. Hosszu évtizedeken keresztül ez az első eset, hogy a különben gonosz szándék kivételére annyira alkalmas meszesi utvonalon valakit ily módon megtámadtak.

* **Szélhámos nő.** Lázár Mari cselédleánya, — kiről eddig már két ízben emlékeztünk meg rövid idő alatt egy és más rendőri újdonság keretében, — két újabb család derült ki a napokban. Egy úri nő nevére váltót hamisítva a helybeli aranyművestől arany ékszereket csalt ki; egy másik urnó nevére pedig két cédulán két pár új cipőt csalt Guttman helybeli cipészről. A szerencsétlen elmebajos nőt, ki jó családból származik, — most már országosan körözik s bizonyára nem sok idő múlva csendőri fedezet alatt fog visszatérni szülő városába.

* **Farkas a városban.** Szigorú tél előjelének lehet tekinteni azt a körülményt, hogy a napokban Zilahon farkas mutatkozott egy félre eső utcán. A farkas egy kecskét ragadott el zsákmányul és azzal odább állt. Majdnem hihetetlenül hangzik, de többen megerősítik e félelmes hír valódiságát.

* **Nőegyleti gyűlés.** A helybeli nőegylet f. hó 23-án gyűlést tartott, hogy mig egy részről a kézletheben levő rendelkezése alatt álló segélyezésre szánt tőkéből az évi segélyek kiutalását eszközölje, addig más részről gondoskodjék, hogy a jótékonyseg oltárára ez évben is gyűjtsön adományokat. A gyűlés ez alkalommal is több szegénynek ügyét karolta fel s a beérkezett kérvényekre a segélyt megadta, valamint elhatározta, hogy a szegény új előmeneteli iskolába járó gyermekeket a rendelkezése alatt álló összeg mértékéhez képest téli ruhával ez évben is ellátja. — Egyszerűsöd elhatározta azt is, hogy ez évben is Karácson másodnapjának estéjén egy mulatságot fog rendezni a szokott módon közvesorával egybekötve. A mulatságnak egyéb részletei ezután fognak megállapítani. A rendezés főadósága szerepét Ruza k. Istvánné urnó önnagysága volt szíves magára vállalni.

* **Új ifjusági kör.** A „Szilágyi Kör“ alakuló közgyűlése nagy érdeklődéssel Kolozsavárt a napokban folyt le a Nemzeti szálloda éttermében. Az egyesület melynek tagjai egyetemi hallgatók és gazdaszok, célul tűzte ki magának: a szegénysorai és szilágyimegyei szűletésű egyetemi hallgatók és gazdaszok segélyezését; a társas együttlét által az egyeség értelemnek fejlesztését, a hazafias érület ápolását, szóval mind nagyon szép célokat. Az alapszabályok vázlatos körvonalozaa már az alakuló közgyűlésen megtörtént. Elnökül: Zoványi Lajos alelnökül: Viski László választattak meg. A gyűlés az egyetel védnökéül Wesselényi Miklós br. szilágyimegyei főispánt választotta meg.

* **Kántor-tanító választás.** Ballán az új választáskor f. évi november hó 24-én nagy szávazatbőbbséggel Ozsváth Albert szilágyi főkereszturi okleveles kántor-tanító választott meg kántor-tanítónak. A választáson maga nt. Nagy László ev. ref. esperes ur ölnökölt.

* **A szilágyimegyei tanítótestület szilágyi járásköre e hó 16-án d. e. rendkívűli közgyűlést tartott.** Egyetlen tárgya volt, de fontos: Ugyanis a „Wesselényi-egylet“ 50 frt jutalmat tűzött ki azon tanító számára, ki a magyar-nyelv, történet és alkotmánytan tanításában legtöbb sikert ért el. Föl lett tehát hívva járáskörünk, hogy a kebeléből válassza ki, kit talál a jutalomra érdemesnek. 10 órakor a gyűlést elnök megnyitván Magyar Lajos varsolci tanító ez alkalomból rövid beszédében megemlékezett a nagy Wesselényiről, kinek emlékére alakult, s kinek szellemében működik az az egyetel, mely a jelzett 50 frt jutalmat kitűzte. A járáskör felolvasásának elismerését nyilvánítja a föltér, hogy emlékiratát adja át közlé. végett valamelyik vidéki lapnak. Majd a tárgyalás kezdetét meg e miután egy személyt kijelölni j. körünk nem tudott, összeállította azon tanítók névsorát, kik iskolájukban a jelzett tantárványakat tanították s a névsort szeretet tanfelügyelőnkhez határozta beterjesztetni, hogy ő, mint a ki hivatva van a tanítókat legjobban ismerni, jelölje ki azt az egyet, kit a jelzett jutalomra legérdemesebbnek tart s úgy tegyen jelentést a központhoz a jelöléről. Ez által fényes jelet adta j. körünk tanfelügyelőjéhez való ragaszkodásának s őszinte bizalmának. Egy jelenlevő.

* **Versenygyaloglás.** A kolozsári atletikai klub felhívást fog intézni a magyarországi sportegyesületekhez, melyben felszólítja őket, hogy vegyenek részt az 1890. őszen, Kolozsavártól Budapestig rendezendő gyalogversenyben. Eddig már tizenketten jelentkeztek. A győztes „Magyarország bajnokgyaloglója“ címen kívül aranyérmét és tiszteletdíjat kap. A terv az, hogy a verseny minden második évben megtartassék.

* **A fonograf a gyógytudomány szolgálatában.** Wangemann hétfőn, e hó 18-án a bécsi orvos-egylet ülésén is bemutatta a fonografot. A „Wiener Medicinische Blätter“ a bemutatásról így ír: Edison mester-műve itt is általános bámulatot keltett: Különösen érdekelt a gyűlést Wangemannnak ama nyilatkozata, hogy Edison newyorki laboratóriumában már tettek kísérleteket, hogy volna-e a fonograf orvosi célakra is értékesíthető. — Tényleg sikerült is egy normalis ember szívverését felfogni és reprodukálni s nem vonható kétségbe, hogy ez rendellenes szívveréseknél is hasonlóan sikerülne. — Csakhogy az ilyen felvételeknek a legteljesebb külső csöndben, leginkább éjnek idején kellene eszközölniök. Egy ideggyógyos továbbá felhasználta a fonografot arra, hogy pácienstek, (a ki előrehaladt lyrisben szenvedett) megváltozott beszédét a fonografba fűlvegye, hogy azt egy hetekkel később fűlött fonogrammal összehasonlíttán, a konstátált változásokból a betegség lefolyására következtethessen. Dr. Buch tanár ezután megkérdezte Wangemannt, hogy lehetséges volna-e a fonograf által reprodukált szívverések egymásra való következtését megállapítani, mert ez a hevesebb szívverés mellett nehezen felfogható hangok megkülönböztetése szempontjából rendkívűli fontos volna. Wangemann kijelentette, hogy ez nem ütközik nehézségekbe s azonkívűl a hangokat négyezerezer lehet erősíteni. E célból azonban különösen finom és precíz készülékekre van szükség, s minőnek készítésére eddig nem volt ideje. Wangemann felszólította az orvosokat, hogy az orvostudomány szempontjából fontos és szerintük kíváncsú dolgokat tudassák Edissonnal, hogy ez a készülékek összealkotásánál azokra tekintettel lehessen.

* **Furcsa divat.** A párisi divathűsők az idei sáson sajátos újdonságaként egyszerűen, kék, vörös vagy rózsaszínű ingeket viselnek. Ezek a kirívó s a kivágott mellény mellett teljesen érvényesítő ingek „fenomális“ hatást tesznek. Hogy az ellentét annál nagyobb legyen a kirívó ingekhez ragyogó fekete gombokat használnak. Ezek az ingek már annyira en vogue vannak, hogy a gyárosok alig győznek a megrendelőknak eleget tenni. Az ingeket a fiatal nápolyi herceg hozta divatba.

Irodalom.

— Előfizetési felhívás Katona Árpád költeményeire. Tizedik éve, hogy nyugszik egyszerű sirhalom alatt, melyen virágokat ápol a kegyelet. Tizedik éve, hogy a hátrahagyott dalok, megtört ifjú szívének virágai várják megérdemelt sorukat, midőn baráti kéz koszorúba kötözve a nyilvánosságnak adja át. Midőn elhunyt barátunk költeményeinek kiadására vállalkozunk, kettős cél lebeg előttünk: megmenteni öhajjtjuk azokat az enyészettől, a kiadás jövedelméből pedig az irodalompartoló közönség kegyes támogatása mellett egy szerény emlékkövet állítani a sirhoz, mely az egykor nagy reményekre jogosító ifjú költő porait fedi. A műnek irodalmi becsét illetőleg, elégnak tartjuk egy tekintélyes szépirodalmi lap, a „Vasárnapi Újság“ kritikájára hivatkozni, mely 1879-ik évi 10-ik számában az akkor alig 18 éves ifjú költeményeiről is már elismerőleg nyilatkozott. Természetes tehát, hogy a később irt s még nagy részben kiadatlan költemények, mint az izmosodó tehetség alkotásai, még inkább méltók arra, hogy közrebeosztassanak s a művelt közönség pártfogásában részesüljenek. A mű, melyhez Bodnár Gáspár fog előszót írni, 10 ivnyi tartalommal esinos kiállításban f. évi december hó 15-én jog megjelenni Molnár János jóhírű nyomdájában, hova az előfizetések és megrendelések is intézendők. Egy példány ára fűzve 1 frt, diszkötésben 1 frt 80 kr. Gyűjtőknek 10 előfizető után egy diszkötésű példányynyal szolgá-lunk. A gyűjtők és megrendelők nevei közöltetni fog-nak. Szatmár, 1889. november hó. Deák Kálmán.

*) Jövő számunkban adjuk.

Szerk.

— Előfizetési felhívás Carmen Sylvia „A szenvedés földi vándorlása” című művére. Magyarra fordította Kacsóh Lajosné, szül. Lukács Róza. — Carmen Sylvia neve nem ismeretlen a magyar olvasókörzség előtt s e fényszerű költői elmének már több alkotását bírjuk nyelvtől fogva. Műveinek egyik legértékesebbje, a tárgyánál fogva bár elvont és mély bölcselői eszméktől áthatott, de egy elmében és szívben egyaránt kiemelkedő nő szellemének egész gazdagságát éreztető, az olvasóval megosztó műve: „A szenvedés földi vándorlása.” Olvasva ezen minden művelt nő és anya lelkéhez annyira rokon eszméket, a milliók fölé emelt királynét környező fényűző nagyságnak látam a glóriát, melyet feje körül a genie övez s úgy éreztem, hogy az élő asszonyok közül csodálatosan ő reá illenek Tompa gyönyörű szavai:

„Fejedelmi nő! . . . az ő bizonynyal
Világ szerint, lélek szerént.
Több dísz nem nyert bíbör- s báronnyal
De ő hinte ezekre fényt!”

Ez érzelmek keltették bennem a gondolatot, hogy e művet édes anyanyelvünkre átültessék s midőn azt a felsőes szerző engedélyével a művelt magyar olvasókörzség elé bocsátom, hű óhajom, hogy t. olvasóim is teljes mértékben élvezzék a gyönyört, melyet nekem e munka szerzett. A mű december hó 5-én pontosan megjelenik. A díszes kiállításról és pontos kézbesítésről a kiadó cégnek: „Horátsik János könyvkereskedése Kolozsvárt” jó hírneve kezeli. Előfizetési ár egy füzetért 1 frt. Gyűjtők 6 példány után egy tiszteletpéldányt nyernek. Megrendelések és az előfizetési pénzek lehetőleg e hó folyamán alóírozthoz: Kolozsvárt, bel-királyutca 23. sz., vagy Horátsik János könyvkereskedéséhez Kolozsvárt, főter küldendők. Kolozsvárt, 1889. nov. hó. Kacsóh Lajosné, szül. Lukács Róza.

— Nemzetes uraimék cím alatt Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkáinak füzetes kiadásából immár a harmadik teljes kötetet bírjuk. Révai testvérek e füzetek 14. és 15-ikét is beküldvén hozzánk, rövid idő alatt oly három kötettel gyarapodott könyvtárunk, melyre a világ minden irodalma büszke lehetne. Mikszáth munkáit először teljesen nem hagyja senki sem. — Révai testvérek kiadóhivatala (Budapest, IV. váci-utca 1.) megérdemli az osztatlan elismerést, a mi előző dícséretnek, de megérdemli a tömeges pártolást is, a mi: először aztán arra, hogy jövőben is ily kiadványokkal gyarapítsák eredetiek dolgában oly szegény könyvpiacunkat. — 15 füzetet, 3 kötet van teljesen befejezve és mind a három igazi diszkó. Gyönyörű nyomdai kiállítás, remek papíros, helyiell-közeli kitűnő illusztrációk. 3 éves füzetek és mindez füzeteként csak 35 krajczár. A kinek tolla a „Nemzetes uraimék”-at megírta, abban sokkal több van az isteni szikrából, mintsem egyvel már kiadhatott volna. És hogy igazunk van, azt a gyors egymásutánban megjelenő további füzetek fogják bizonyítani.

— Megrendelési felhívás „Kártyajátékok könyve”-re. A legelőrejutott hazai és külföldi kártyajátékok leírása. Szerkesztette: Parlaguy Kálmán. — Először ellátta: Mokány Berei. A számos képpel ellátott mű ára 1 frt 40 kr., díszes vászonkötésben 1 frt 80 kr. A megrendelési öszeg Lampel Róbert (Wodianer F. és Fia) könyvkiadóhivatalába intézendő (Bpest Andrássy-ut 21. sz. a.) A teljes és egy kötetből álló mű már 14 nap múlva megjelenik és kérjük a megrendelési felhívásnak a legelőrejutott alapon való szives köröztesét. A megrendelt példány ára postautalvánnyal előre is beküldhető, avagy annak elküldése utánvétel is eszközölhető. A megrendelésnél pontosan ki-tesendő valjon füzet vagy kötött példány kívántatik-e. Lampel Róbert (Wodianer F. és Fia).

— A gazdasági irodalmi téren egy új szakmunka füzetes vállalat alakjában indult meg. Címe: „A sertés, annak tenyésztése és hizlalása.” A mű Kovács Béla, a kaszai gazd. tanintézet ny. r. tanára és Monostori Károly a bpesti állatorvosi intézet ny. r. tanára szerkesztése mellett jelenik meg havonként egy füzetben a szöveg közé nyomott ábrákkal és fénynyomatú mellékletekkel. Egy füzet ára 50 kr. Megrendelhető Kocányi és Vitéz könyvkereskedésében Kassán (főutca 73. sz.) Ezzel kapcsolatosan tudomására hozzuk lapunk olvasóinak, hogy „a magyar gazdasági szakirodalom jelesebb termékeinek jegyzéke 1860—1889.” egyszerű megkeresésre nevezett kiadóhivatal által bárkinek díjtalanul s bérmentve megküldik.

— A rokonság és sógoriág fokainak számlálása. Irta Csiky Lajos. E mű a múlt hetekben jelent meg. A tudós és az irodalmi téren kiváló termékenységet felmutatót írónak e műve is méltó a névhez. A mű nemcsak ev. ref. de bármely hazánkban létező vallás felekezetek lelkészeinek sőt a világiak használatára is iratott. Végtelenül sajnáljuk, hogy nincs annyi terünk — és nem is tartozik szorosan, mint inkább egyházi-irodalmi termék, lapunk irányához — miszerint e nagy szabású, rendkívül gondos kidolgozást igénylő munkát kell mérvben ismertethessük; hanem röviden is meg kell annyit jegyeznünk, hogy e munka uttörő és nélkülözhetetlen felekezeti különbség nélkül lelkesi hivataloknál és világiaknál is egyaránt. A mű ára 1 frt 25 kr. Kapható szerzőnél (nt. Csiky Gergely ev. ref. hittanár Debrecen, Fűvészkert-u. 1079 sz.) továbbá Kókay Lajos könyvkereskedőnél Bpestben és általa minden hazai könyvkereskedőnél.

Érdekes pályázatot hirdet a Magyar Szemle, ez a kitűnő szépirodalmi és kritikai hetilap, mely rendkívül gazdag és értékes tartalmát pompás talányrovattal is élénkíti. Hosszu teli esteken igen mulatságos fejtörés az ügyes, szellemes rejtvények, talányok megfejtése. A Magyar Szemle játék-rovata páratlan a maga nemében; sok és érdekes új talányt közöl hétről-hétre. Rövid egy év alatt 300 rejtvényt jelent meg a Magyar Szemle, s ez idő alatt a talányok megfejtői közt 500-nál több jutalmat sorolt ki a szerkesztőség. December 1-én megjelen 50-ik számában pedig az egész oldal talány van, melyeknek megfejtői közt a szerkesztőség a következő jutalmakat sorolja ki: 1. Petőfi

diszkiadását (16 frt érték) 2. Madách Ember tragédiájának diszkiadását (12 frt érték) 3. A rózsák könyve című diszkiadást (6 frt érték) 4. Vörösmarty lírai költeményeit (4 frt érték).

— Irodalmi Pályázatok. A Magyar Szemle szépirodalmi és kritikai hetilap pályázatot hirdet: 1. kisebb elbeszélésre, jutalma 100 frank aranyban. 2) Irodalmi pályázatra, mely lehet esztetikai vagy kritikai cikk avagy tanulmány irodalmi kérdéssel; jutalma 50 frank aranyban. A pályaművek a szerző nevét rejtő levél kíséretében a Magyar Szemle szerkesztőségébe (Budapest, VI. ker., új-utca 14.) 1890. január 1-ig küldendők be.

— A 30,000 példányban megjelenő „Budapest” című képes politikai napilap, — mely immár a XIII-ik évfolyamát futja, — évről-évre nagyobb elterjedésnek örvend. Ma már annyi példányban jelenik meg, hogy két rotációs gépen nyomják, a mi hírlapirodalomunkban valóban páratlanul álló eset. A „Budapest” e szokatlan elterjedését egyrészt határozott nemzeti független irányának és kitűnő tudósításainak, másrészt pedig eredeti rajzok után készült képeinek köszönheti. A „Budapest”, — nem csinálván két kulacsos politikát, mint az mai napság már a hírlapirodalomban is szokásos, — nyíltan és kitartóan Magyarország teljes állami függetlenségéért és önállósága mellett küzd. Azt akarja, hogy legyen önálló vámtarui-tünk, nemzeti hadseregünk, saját bankunk, külön külképviseletünk; szóval oda törekszik, hogy hazánk minden idegen beavatkozástól menten saját maga intézhessen államügyeit. S e törekvésében politikai életünknek olyan kitűnősegét támogatja, mint Irányi Dániel, Ugron Gábor, Madarász József, Thaly Kálmán, Polónyi Géza, Török Kálmán, Petrich Ferenc, Lukács Gyula, Orbán Balázs, Tóth Ernő, Enyedi Lukács, Mezei Ernő. stb., kiktől ismételtlen hozott már a „Budapest” nagyrészt közleményeket s a kiknek ígéretét bírja a szerkesztőség, hogy a lapot szellemileg továbbra is támogatni fogják. De a „Budapest” nyíltan bevallott politikai irányának szilárd és következetes megtartása mellett arra is kiváló gondot fordít, hogy olvasói egy a hazai, mint a külföldi nevezetesebb eseményekről gyors és megbízható értesülést nyerjenek. E végből olyan levelezői kart szervezett, a minő egy lapnak sincs. Csak itt az országban 254 rendszeres levelezője van a „Budapest”-nek. E mellett állandó tudósítókat tart Bécsben, Belgrádban, Bukarestben, Konstantinápolyban, Párizsban, Pétervárodban, Rómában, Szófiában, Zágrábban és New-Yorkban. A párizsi kiállításra külön állandó tudósítót és rajzolóit küldött a „Budapest”. — Turinban, Kossuth Lajos nagy hazánkba külön is fogadtat ez év nyarán a „Budapest” rajzolóit, kiktől több eredeti rajz vár megjelensre. — A szórakoztató olvasmányokra szintén nagy súlyt helyez a „Budapest”. — Tárcarovata élénk és változatos; a mit eléggé igazol az is, hogy a közelmúltban irodalmunk majd mindegyik jelese felkereste dolgozataival a „Budapest”-et. — Költeményeket hozott: Ábrányi Emiltől, Bartók Lajostól, Illés Bálinttól, Incedi Lászlótól, Kiss Józseftől, Komócsy Józseftől, Kistölki Edétől, Koroda Páltól, Ney Ferenc-től, Luby Sándortól, Pósa Lajostól, Petri Mórtól, Revicky Gyulától, Várady Antalától, stb. — Tárcákat írtak: Ábrai Károly, Bródy Sándor, Degre Alajos, Erdélyi Gyula, Haller József gr., Muray Károly, Porcsolt Kálmán, Sebők Zeigmond, Sziklay János, Tolnai Lajos, Vay Sándor gr., stb. Regényeire hasonlítottak mindig kiváló gondot fordít a „Budapest” arra törekvően, hogy ne csak érdekesítő — hanem irodalmi színvonalon állók is legyenek; a mire nézve, különben elég kezes-séget nyújtanak állandó regényírói, u. m. V. Gaál Karolina, Murai Károly, Mártonffy Frigyes, Sziklai János, Mátrai B. Béla, Tolnai Lajos, stb. Ezek mellett a „Budapest” folyóvát három regényt közöl egyszerre, sőt midőn közlendőnek anyaga megengedi, négy regényt is közöl, mint azt a nyár folyamán is tette. — Ezekon kívül „Új Budapest” cím alatt yasmárpontként humorisztikus hetimellettelt csatoltatik a főlaphoz egészen ingyen. E humorisztikus melléklet kifigurázza a politikai és társadalmi élet ferdeségeit, hoz jóízű adomákat, tréfas megjegyzéseket; végül pedig minden héten egy-egy talányt közöl, a melynek megfejtői között értékes jutalomkönyveket sorol ki. — Ha még tudjuk, hogy e lap „Kis Gazda” rovata egy a mezőgazdaságra, mint az ipárujgyekre kiváló gondot fordít s a közgazdaságot — a többi lapoktól elköltöleg — akként kezeli, hogy az bárki által könnyen megértessek: úgy bátran elmondhatjuk, hogy a „Budapest” — mely helyleg a legelőrejutott lap hazánkban, — minden tekintetben alkalmas arra, hogy minden magyar család állandó látogatja, házi barátja legyen. Előfizetési ára egy hóra csak egy 1 frt; negyedévre 3 frt; félévre 5 frt; egy évre 12 frt. A „Budapest” előfizetői még a következő kedvezményben részesülnek: Aki egész évre előfizet s az előfizetési öszveget (12 frt) egyszerre küldi be, az a „Budapest” Nagy Képes Naptárát ingyen, a ki félévre előfizet s az előfizetési öszveget (6 frt) egyszerre küldi be, az a „Budapest” Kis Képes Naptárát ingyen vagy a Nagy Képes Naptárt 40 krajczár, a ki negyedévre fizet elő s az előfizetési öszveget (3 frt) egyszerre küldi be: az a „Kis Képes Mese-naptárt” ingyen vagy a Nagy Naptárt 50 krajczár, vagy a Kis Nap art 25 kr. kedvezményben ár mellett fogja kapni. Mutatványszámokkal bárkinek ingyen szolgál a „Budapest” kiadóhivatala. IV. ker., Sarkantyus-utca 3. sz. a.

A „Kis Újság” hazánk legelőrejutott politikailag független néplapja. — Jelszava: „Népjólét és független Magyarország.” Van benne jó vezérlők, a legfontosabb politikai hírek, érdekes helyi és vidéki közlemények a legkimerítőbb tudósításban 2 érdekfeszítő regény, stb. Előfizetési árak: 1 hóra 75 kr.; egy negyed évre 2 frt 25 kr.; egy fél évre 4 frt 50 kr. — Mutatványszámokat ingyen küld a „Kis Újság” kiadóhivatala, Budapest, IV. ker., Sarkantyus-ut 3. sz.

CSARNOK.

Kegyelem! . . .

— Románból —

Oh mi szép vagy kedves leány, mennyi bájjal, mennyi kéjjel,
Hordod gömbölyű formáid s úgy lépsz kecskesel és eszélylél,
Hogy oly kimért, méltóságos s olyan kecskes mozdulatod
Mint a tenger felületén hogyha rezegnek a habok.

Szemeid az éjsötétek — veszedelmes tödérsemek —
Előtűnnek olykor hogyha pilláidat felemeled;
Mintha akkor két csillagot felhők közül lépni látnál,
E két sugár ugy tűn elé

Ah értem én, tudom én már

Miért vesznek körül téged, te utánad mért epednek,
Kik igézve mosolyodtól rabjai a szépségednek;
Tündér vagy te a nők között, itt e földön párod nincs.
Arcod pedig hajnal pirja — abból alkot a Isten.
Szalonoknak ragyogása, bálók büszke királynéja
Tömeghullámai között hogyha lépdelsz neha-neha,
Megállnak és elbűvölten sugva néznek te utánad,
Csodálkozás fogja őket, sóhajta és titkos vágyak.

Vajjon ki a boldog ember, ki ura e drága kincsnek
Az életét ki bűvöli s fájdalmait ki öli meg,
Forró ajkaid részegítő csókjai közt az oly élet,
A kinokat nem ismeri s regék világába tévedt?

II.

Ah, a keringő kezdődik, imo egy csoportból ki lép
Magas, nyulánk szőke ifju s léptit irányítja feléd,
Te pedig már fel is álltal mire ott van te mellett,
S fehér puha márványkarod az ő nyaka köré teszed,
S mint repülve, mint álmodya fejed vállán pihenteted,
Ő derekad átal fogja s forró tüzes lehelteted.
Az ő forró arcát éri érzod szíve miként repes,
Büvös kéjtől szemeitök félig csukva; mell a mellhez
Eszetek e boldog perében egy vágyon van a gondolatod,
Szenvedélyes örült tánc ez, örvény a mely szédít nagyon.
Lábaitok a parkettot alig éri neha hegygyel,
S hajad kibomolni készül a mint mentek olyan sebbel,
És a világ megáll s nézi mint repültök, miként mentek,
Titeket a természet is éppen egymásnak teremtet!

III.

Későn, egyedül, fáradtan álász háló szobádban némán.
És elnézed a tükörben szép alakod hosszán, melán;
Susog a kifűzött ruha, magadról a mint levetéd;
S hogy elfodjen mint egy köpeny, hosszú hajad leereszted,
Mozitlen karjaidat fejedre kulcsolod, azépen,
Cipő helyett papucsot húsz s elmerengsz a néma éjben.
Semmit sem gondolsz és mégis, hogy az arcod kigyul érzed
S úgy tetszik, hogy értelmetlen, mert nagyon bus ez az élet.
Borzasztó tőle de egyszerre meglepnek a forró vágyid,
Édes rettség fog el téged és a gondolat elkábit,
Kedves karok közt pihenni

Ah ha mostan esoda esnék

S eléd lépne ő e perében, feltételen rabja lennél.
Lealacsonyítva: tündér; — hadd burgoljon sárba téged,
Néki adná életét, hiszen kevés ez az élet,
Ha tudnád, hogy akkor ől meg mikor karjai közt leszel
Forró, hevült boldog perében.

Kelved jön, hogy innen menj el;

Megöl szobád némasága; zavar helye most az agyad . . .
Ifjak, keringő, csillámlás . . . mind forr b nne s mégis marad,
Fájdalommal nézsz szíjjel: benned tudatok dultnak,
Kedvledből sóhaj száll ki, karjaid megakadnak,
És lefekszel. Tested úgy ég, hullámzásba jó a kedled
S kinyújtózkod párnádnak légy hűsébe mint egy gyermek.
De az álom kerül téged, hasztalan zárod a szemed,
Mert közted és álom között gondolatid gátot vetnek. —
Vágyokkal épp jó hűség ígátod a képzetedet
Más éjekre gondolsz vissza, mikor a bu nem volt veled;
És e gondolatnál szived sokkal hangosabban dobog,
s tulcsigázott képzetednek magad martalekul dobod

Hol vannak a vágyó szemek, melyek izzó lángban égnek,
Hogy azoknak tekintete végkép megigérne téged?
Hol vannak a szonjas ajkak, hogy beszívják leheltet.
Ah, ha rajta függne mostan a te vágyó tekintetéd?
De im halkán kopogtatnak. És te ekkor mozdulatlan
Vontatva mondog, hogy lehet-e ajtót nyitva belép mostan
Egy közönyös göthő öreg, grengre, apró, görbédit alak,
Mint ereklét fogja karod s dhitattal kezét csókol
Vágyó tekintete alatt te némán állsz mint egy szobor.
Rimánkodik, hogy szólj hozzá csak egy szót is s mosolyogjál
Mivel kinosó szerelmét nem is meri mondani már,
S hallgatásod gyűlöletéről s utálatról beszél neki,
Jól látja, hogy neveltséges s vissza menne — nem tehetné,
Nálad lenni boldogító s az illatú oly észbontó
És kezdetét idégesen megszorítva ég a vágytól.
Sohajtozik

Ah, mily guny ez, kegyetlen guny! Ime ez hát

A ki véled kötő össze az életét, meg a sorsát!

Még ki nem élt fiatal szív, melyben a vér forr és pezseg,
Szépségekben tündöklész te melyek kísértetbe visznek,
Elbukhatsz furdalás nélkül hiszen édes bűncidnek
Bizton bocsánatot adnak az emberek és a szentek!
(Vlahutia.)

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Társ-szerkesztők:

Csák Alajos és Hulimka Sándor.

**Kitűnő m u s t á r kapható
Szaploneay Sándor helybeli
gyógyszeresznál.
Egy üveg ára 35 kr.**